

RAMYBĖS IR KŪRYBOS UOSTAS
NIDOS PUŠYNE

TEKSTO AUTORIUS: KAMILĖ MOCKIENĖ
NUOTRAUKŲ AUTORIUS: GINA GAJAUSKIENĖ

Nida turi unikalią magiją – čia laikas teka kitaip, o gamtos ramybė pati padiktuoja aplinkos kūrimo taisykles. Šioje 17 arų poilsiui skirtoje sodyboje su valstybės saugomu tradicinės architektūros namu susitinka istorija, joga, tapyba ir ošiantis pušynas. „Kuriant šią erdvę norėjosi ne konkuruoti su išskirtine Nidos gamta, o tapti jos dalimi. Pušys, marių vaizdas ir senoji architektūra padiktavo želdynų charakterį: natūralų, lengvą ir šiek tiek laukinį“, – sako kraštovaizdžio dizaino studijos „Sodo magai“ įkūrėja Gina Gajauskienė

KRAŠTOVAIZDŽIO DIZAINERĖ
GINA GAJAUSKIENĖ

Kad laukiniškumas neatrodytų kaip netvarka, šiame sode formas išlaiko aiškūs vejos ir grindinio kontūrai, corteno plieno bortų juostomis atskirti gėlynų kraštai. Tas pats metalas tapo ir svarbiausiu sodo akcentu. Paklausta, kurią detalę šiame projekte išskirtų labiausiai, G. Gajauskienė neabejoja: „Corteno plieno juostą aplink terasos pakylą pušyne. Joje išpjautas Mažajai Lietuvai būdingas tautinės juostos raštas. Man ir užsakovams ji svarbi ne tik kaip puošmena, bet ir kaip ženklas, kad sodas gali kalbėti apie vietos tapatybę. Rūdžių spalvos plienas labai gražiai dera prie pušų kamienų ir senojo granito grindinio, kuriuo išgrįsti takai. Vakare įsijungia į pakylą integruotas subtilus apšvietimas, ir tautinės juostos raštas sušvinta tarp pušų tarsi išaustas iš šviesos."

ATIDUS FUNKCINIS IŠPLANAVIMAS

Kiekvieno sklypo harmonija prasideda nuo nematomo, bet aiškiai juntamo karkaso – funkcinių zonų. Šis sklypas buvo suskirstytas pagal tai, kaip jį planuojama naudoti. Grilio vieta numatyta terasoje. Atokiau, po pušimis, pavėsyje įrengta medinė pakyla su minkštais baldais. Tai poilsio, jogos praktikos ir tapybos erdvė. Veja skirta vaikams lakstyti ir akims pailsėti tarp gėlynų. Salotoms ir prieskoniniams augalams suplanuotos kelios pakeltos lysvės arti namo. Sode visas zonas jungia veja ir senojo granito grindinys, o nuo kaimynų sodą skiria kukmedžių gyvatvorė, ją papildo rododendrai ir kalninės pušys.

SUNKU PASAKYTI, KUR BAIGIASI ARCHITEKTŪRA IR PRASIDEDA GĖLYNAS

Šio projekto augalų sąraše – per 1 500 augalų, ir daugiau nei pusė jų – varpiniai. „Tai sąmoningas pasirinkimas. Manau, pajūrio sodui jis labai tinkamas. Varpiniai augalai atgyja vėjyje: linguoja su kiekvienu gūsiu, šnara ir primena kopų žolynus. Taip sodas sklandžiai susilieja su aplinkiniu kraštovaizdžiu, tampa laisvesnis, labiau laukinis ir gamtiškas. Be to, varpiniai nereikalauja daug priežiūros ir išlieka dekoratyvūs iki vėlyvo rudens, kai jų varpos tampa šiaudų spalvos", – sako G. Gajauskienė. Daugiausia pasodinta melvenių (vien jų per 400), rudeninių mėlitų ir lendrūnų. Jie sodą daro laisvesnį, labiau laukinį ir gamtišką.

Šeimininkai pageidavo, kad sode vyrautų balta ir melsva spalvos. Šalia jų atsirado G. Gajauskienės pasiūlytos oranžinė ir bordo spalvos, atkartojančios Nidos namų architektūroje vyraujančias spalvas. „Parenkant žiedų spalvas nereikėjo ilgai sukti galvos, nes jos jau buvo padiktuotos supančios aplinkos, konteksto. Mėlynos langinės, balti jų apvadai, tamsiai rudos, bordo sienos, keraminės molio čerpės yra Nidos žvejų namams būdingos spalvos. Kinmėtės 'Blue Fortune', gojiniai šalavijai, žydrasis bandrenis 'Veitch's Blue', mėlesai ir stambialapiai astrai 'Treffpunkt' atkartoja langinių spalvas. Ežiuolės 'White Swan', girmėtės 'White Cloud' ir rudeninės plukės kartoja baltus langų apvadus, o saulainės 'Short and Sassy', žiognagės 'Mai Tai', kraujažolės 'Paprika' ir barškės 'Cherries Jubilee' – čerpes. Stovint prie namo sunku pasakyti, kur baigiasi architektūra ir prasideda gėlynas", – pasakoja G. Gajauskienė.

Kita, ne mažiau svarbi užduotis – augalus reikėjo parinkti taip, kad sode nuolat kas nors žydėtų – nuo gegužės iki spalio, t. y. laikotarpiu, kai atvykstama ilsėtis. Pirmosios kartu su rododendrais ir alyvomis pražysta vaisginos ir žiognagės, paskutiniai – astrai, plukės ir šilokai. Sode auga užsakovų mėgstami rododendrai, hortenzijos ir miskantai. Hortenzijos parinktos lengvais ažūriniais žiedynais, kad derėtų prie laisvo, gamtiško sodo charakterio. Užsakovus pavyko įtikinti atsisakyti levandų, nes jos ne itin dera prie Nidos kraštovaizdžio ir kuriamos atmosferos. Levanda labai stipriai siejasi su Provansu ir Vidužemio jūra.

IŠŠŪKIAI, PAREIKALAVĘ NE TIK KANTRYBĖS, BET IR SPECIFINIŲ ŽINIŲ

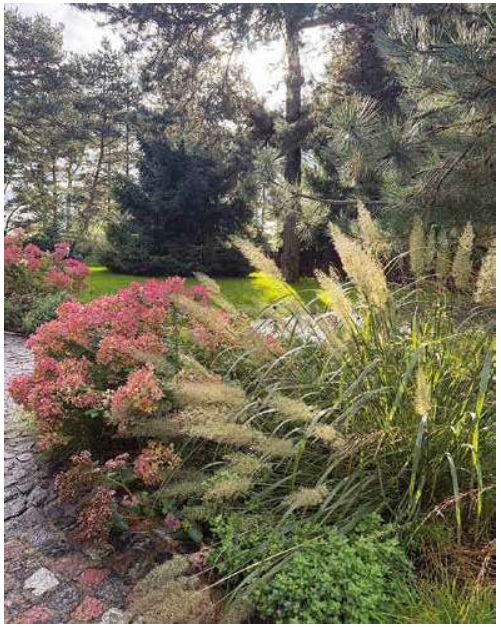
Sklypo formavimo ir apželdinimo praktika greitai parodo, kad kelias nuo idėjos iki jos įgyvendinimo retai būna lygus. Kuriant šį sklypą taip pat teko susidurti su iššūkiais. Sklype auga nemažai brandžių pušų, o jas ir jų šaknų zonas tiek projektavimo metu parenkant sprendinius, tiek ir vykdant darbus reikėjo ypač saugoti, kad nebūtų pažeistos.

„Įdomu tai, kad pradėjus darbus paaiškėjo, jog anksčiau savininkai visą sklypą apie 20 cm gylyje buvo iškloję geotekstile, kad derlingas augalinis gruntas nesusimaišytų su giliau esančiu smėlingu dirvožemiu. Užsakovai įdėjo daug darbo ir pastangų ją pašalinant. Vietoje jos visose želdynų zonose apie 50 cm gylyje buvo įrengtas molio sluoksnis ir supilta kompostinė žemė. Šioje vietoje, manau, šiek tiek persistengėme: kompostinė žemė pasirodė per derlinga, ir želdynai suvešėjo pernelyg greitai. Užtektų paprasto augalinio grunto. Nuotraukose matomas sodas praėjus vos metams po pasodinimo", – teigia G. Gajauskienė.

ŽIEDAI KEIČIA VIENI KITUS, KARKASAS LIEKA

Projekto įgyvendinimas nesibaigia pasodinus paskutinį augalą. Tai nuolatinis procesas, nes augalai auga, keičiasi ir kasmet atrodo vis kitaip. Kuriant aplinką svarbu galvoti ne tik apie tai, kaip ji atrodys iš karto po įrengimo, bet ir apie tai, kaip keisis bėgant metams. Šio sodo ilgalaikį karkasą sudaro tai, kas jau augo anksčiau – plačiai išsikerojęs senas rododendras, brandžios pušys, eglės ir kaštonas – ir tai, kas pasodinta: kukmedžių gyvatvorė, rododendrai ir kalninės pušys. Per sezoną daugiamečių gėlių ir varpinių augalų žiedai keičia vieni kitus, o karkasas išlieka. „Kaip minėjau, augalai suvešėjo labiau, nei tikėjomės. Tai gera žinia, bet kartu ir įspėjimas. Norint išlaikyti pirminį vaizdą, reikalinga augalų kontrolė. Žolinius augalus po kelerių metų reikės dalyti ir retinti. Priežiūra yra labai svarbi. Sodas atrodo tiek gerai, kiek dėmesio ir darbo jam skiriama", – teigia G. Gajauskienė.

KAIP PARUOŠTI SODĄ ŽIEMAI?

G. Gajauskienė pastebi, kad atėjus lapkričiui daugumą sodininkų griebiasi sekatoriaus, tačiau pataria jį padėti iki pavasario. „Daugumos varpinių augalų stiebai stovi stačiai visą žiemą. Šilokų žiedynai, ežiuolių ir bandrenių galvutės bei hortenzijų šluotelės išdžiūsta ir virsta grafika, kurią kiekvieną šaltą rytą išryškina šerkšnas. Nupjautas gėlynas lapkritį yra plokščias, tiesiog ruda žemė. Nenupjautas jis išlaiko struktūrą, tampa kitu sodu, kurį matome tik žiemą. Be to, sausuose stiebuose žiemoja vabzdžiai, o sėklomis minta paukščiai", – pataria G. Gajauskienė. Išgulusius, pradėjusius pūti ar kaimyniniams augalams trukdančius stiebus galima nupjauti, o hortenzijoms dažniausiai pakanka pašalinti tik tuos žiedynus, kurie stipriai linksta ar guli ant žemės - likusius galima palikti iki pavasario, jei šakos pakankamai tvirtos atlaikyti sniego svorį.

Antras dalykas, kurį verta pasitikrinti dar rudenį, yra viršžaliai augalai. Jei nuo lapkričio sode nelieka nė vieno žalio augalo, tai trūkumas, kurį geriausia ištaisyti pavasarį. Todėl dabar pats metas apžiūrėti sodą ir pasižymėti, kur trūksta apimties ar ryškesnių rudeninių akcentų. ■